

POSTANOWIENIE

Dnia 11 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Demendecki

SSN Elżbieta Karska

w sprawie ze skargi M. G.,

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
[...],

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 11 stycznia 2024 r.,

oddala skargę.

[SOP]

UZASADNIENIE

M.G. reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika adwokata M.G. (dalej: „Skarżący”) pismem z 23 października 2023 r. złożył skargę na przewlekłość postępowania w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, [...] z powództwa Skarżącego przeciwko D. (dalej: „Organ”) domagając się:

1. stwierdzenie, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, [...] nastąpiła przewlekłość postępowania;
2. zlecenie Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie podjęcie odpowiednich czynności mających na celu merytoryczne rozpoznanie sprawy i wyznaczenie rozprawy, w tym wyznaczenie sędziego referenta i wyznaczenie terminu rozprawy lub posiedzenia niejawnego;

3. zasądzenie od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz Skarżącego kwoty w wysokości 12.000 zł na podstawie art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r., poz. 1725; dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”);
4. zasądzenie od Skarbu Państwa, Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz Skarżącego kosztów zastępstwa procesowego w sprawie.

W uzasadnieniu skargi na przewlekłość postępowania Skarżący wyjaśnił, że 31 sierpnia 2017 r. otrzymał decyzję Organu z 4 sierpnia 2017 r., nr [...] (dalej: „decyzja organu”), sprawie ponownego ustalenia wysokości emerytury (świadczenie zostało obniżone). Pismem z 25 września 2017 r. Skarżący wniósł do Sądu Okręgowego w Warszawie odwołanie od decyzji Organu. Następnie, 17 października 2018 r. Skarżący wykonał zobowiązanie Sądu Okręgowego w Warszawie w zakresie przedstawienia materiału dowodowego. W odpowiedzi na powyższe 14 sierpnia 2019 r. Sąd Okręgowy w Warszawie otrzymał płytę CD z aktami osobowymi Skarżącego, zaś sprawa w jego ocenie była gotowa do orzekania. To jednak nie nastąpiło, ponieważ Sąd Okręgowy w Warszawie XIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z 29 października 2019 r., [...], na podstawie art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c zawiesił postępowanie w związku ze skierowaniem przez ten Sąd postanowieniem z 24 stycznia 2018 r., [...] pytania prawnego do Trybunału Konstytucyjnego. W dalszej kolejności pismem z 12 stycznia 2022 r. pełnomocniczki Skarżącego wniosły o podjęcie postępowania powołując się na fakt, że Sąd Najwyższy podjął mającą istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia tej sprawy uchwałę w sprawie III UZP 1/20. W konsekwencji powyższego, Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z 28 stycznia 2022 r., [...] podjął zawieszone postępowanie, przy czym nie podjął w ocenie Skarżącego czynności, które doprowadziłyby do zakończenia postępowania. W konsekwencji, Skarżący pismem z 22 stycznia 2022 r. złożył skargę na przewlekłość postępowania toczącego się przed Sądem Okręgowym w Warszawie pod sygn. akt [...], która postanowieniem tego Sądu z 15 marca 2022 r. została stwierdzona. Ostatecznie Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z 22 listopada 2022 r., [...] rozstrzygnął sprawę. Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z 22 listopada 2022 r., [...] został zaskarżony apelacją Organu wniesioną pismem z 14 grudnia 2022 r.

Biorąc pod uwagę wszystkie wskazane okoliczności Skarżący podniósł, że po upływie prawie roku od wniesienia przez Organ apelacji w sprawie nie został wyznaczony termin posiedzenia niejawnego. Sprawa nie ma nawet wyznaczonego sędziego referenta. Oceniając zatem długość całego postępowania, biorąc pod uwagę standardy Europejskiej Konwencji Praw Człowieka w niniejszej sprawie nastąpiła przewlekłość postępowania.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie pismem z 4 grudnia 2023 r. w odpowiedzi na skargę na przewlekłość postępowania wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Artykuł 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania doprecyzowuje, że przy badaniu tego, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie.

Ustawa o skardze na przewlekłość postępowania nie określa wyraźnie, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. Judykatura Sądu Najwyższego stoi na stanowisku, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku beczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 19 października 2017 r., III SPP 42/17; z 21 lutego 2018 r.,

III SPP 3/18, z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18, z 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Ten utrwalony standard orzeczniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Sąd Najwyższy zwracał jednak uwagę, że nieuprawniona jest teza, iż przekroczenie okresu 12 miesięcy trwania postępowania oznacza automatycznie wystąpienie stanu przewlekłości, bez względu na okoliczności danej sprawy, a oceniając czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania należy brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 tej ustawy, zgodnie z którymi dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Podobnie przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania określa ETPC, który ocenia, czy przewlekłość postępowania jest nieuzasadniona, w świetle szczególnych warunków sprawy i przy uwzględnieniu takich kryteriów, jak skomplikowanie (stopień złożoności) sprawy, zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz znaczenia materii objętej skargą (wyroki ETPC: z 21 września 2000 r., skarga nr 33082/96, w sprawie Wojnowicz przeciwko Polsce; z 4 kwietnia 2000 r., skarga nr 38670/97, w sprawie Dewicka przeciwko Polsce; z 26 października 2000 r., skarga nr 25693/94, w sprawie Sobczyk przeciwko Polsce; z 26 lipca 2001 r., skarga nr 29691/96, w sprawie Jedamski przeciwko Polsce; z 14 stycznia 2003 r., skarga nr 39505/98, w sprawie W.M. przeciwko Polsce; zob. też M.A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka – orzecznictwo, *Tom I – Prawo do rzetelnego procesu sądowego*, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału, a także postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Utrwalone orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka uznaje przy tym, że sprawa jest prowadzona przewlekłe, jeżeli trwa dłużej niż trzy lata w jednej instancji (zob. np. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 10 lipca 1984 r. w sprawie *Guincho* przeciwko Portugalii, nr 8990/80), a w dwóch instancjach powyżej pięciu lat (zob. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 7 lutego 2006 r. sprawie *Donnadieu* przeciwko Francji, nr 19249/02). Opóźnienie zaistniałe w trakcie jednej z faz postępowania jest dopuszczalne, pod warunkiem, że łączny czas trwania postępowania nie jest nadmiernie długi (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 8 grudnia 1983 r. w sprawie *Pretto i inni v. Włochy*; skarga nr 7984/77, zob. też postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 stycznia 2023 r., I NSP 294/22; z 10 maja 2023 r., I NSP 35/23).

Przyjmując powyższy pogląd za własny, Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie stwierdza, że całościowa ocena analizowanego postępowania nie pozwala na przyjęcie, że jest ono prowadzone przewlekłe. Choć trafnie podniósł Skarżący, że od daty przedstawienia Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie sprawy wraz z apelacją upłynęło ponad dwanaście miesięcy, a w sprawie nie została wyznaczony termin posiedzenia niejawnego, to jednak nie można tracić z pola widzenia (wbrew twierdzeniom Skarżącego), że Sąd Apelacyjny w Warszawie zarządzeniem z 16 stycznia 2023 r. (k. 124 akt sądowych) wyznaczył Sędziego referenta. Z akt sprawy wynika nadto, że zarządzeniem z 10 marca 2023 r. sprawa została skierowana do wyznaczenia terminu rozprawy zgodnie z kolejnością wpływu w referacie (k. 135 akt sądowych), a następnie w związku z podziałem referatu zarządzeniem z 30 października 2023 r. sprawa została skierowana do ponownego losowania, o czym Skarżący został poinformowany (k. 138 akt sądowych). W wyniku ponownego losowania sprawa została przydzielona nowemu sędziemu (k. 140 akt sądowych), o czym Skarżący również został powiadomiony (k. 142 akt sądowych).

Odnosząc powyższe do realiów ocenianego postępowania zauważyć należy, że od momentu wpływu apelacji do Sądu Apelacyjnego w Warszawie upłynęło nieco ponad dwanaście miesięcy. Okres ten zasadniczo nie odbiega od okresu, którego przekroczenie prowadzić może do stwierdzenia przewlekłości postępowania. Jednocześnie należy mieć na uwadze, że Skarżący, będący profesjonalistą,

poza ogólnym wskazaniem czasookresu trwania postępowania w istocie nie odniósł się do żadnej z ustawowych przesłanek mogących mieć wpływ na ocenę przewlekłości postępowania, czyli: charakteru sprawy, stopnia jej faktycznej i prawnej złożoności, znaczenia rozstrzygnięcia dla Skarżącego. Nie jest przy tym rolą Sądu Najwyższego zastępowanie skarżącego we wskazywaniu okoliczności mogących świadczyć o przewlekłości postępowania w sprawie. Dodać nadto należy, że Skarżący domaga się, aby Sąd Apelacyjny w Warszawie wyznaczył Sędziego referenta, podczas gdy z akt sądowych wynika, że taka czynność została już wykonana.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, orzekł jak sentencji.

[a!]